

Брюксел, 13 май 2025 г.
(OR. en)

8853/25

CULT 48
JEUN 68
AUDIO 39
PI 86
EDUC 145
EMPL 173
SOC 276
DIGIT 86
RECH 204
STAT 24

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Делегациите

Относно: Заключение на Съвета относно подкрепа за младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството в началото на тяхната кариера

Приложено се изпращат на делегациите посочените по-горе заключения, одобрени от Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му от 13 май 2025 г.

Заклучения на Съвета относно подкрепа за младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството в началото на тяхната кариера

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ИМА ПРЕДВИД:

1. Присъщата стойност на културата като общо благо, творческа свобода и културно многообразие, както и ролята на секторите на културата и творчеството в социално-икономическото развитие на Европа и укрепването на европейската идентичност, чувството за общност и принципите на демокрацията;
2. Факта, че творците и специалистите в областта на културата и творчеството са двигател на творчеството и иновациите, който възпламенява културните ценности, насърчава социалното и икономическото сближаване в Европа, повишава просперитета, многообразието и приобщаващия характер на нашите демократични общества и действа като устойчив фактор за местното и регионалното развитие;
3. Ролята на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството за повишаване на издръжливостта и устойчивостта на културния сектор;
4. Критичния принос на младите творци и професионалистите в областта на културата и творчеството за културното многообразие, с техните свежи творчески подходи и новаторски концепции, както и за поддържането и насърчаването на международния мир и сигурност¹;
5. Факта, че в правото на ЕС или в правните системи на държавите членки няма ясно определение за „млади творци“ или „млади специалисти в областта на културата и творчеството“²;

¹ Пакт на ООН за бъдещето, приет на срещата на върха на ООН за бъдещето на 22 септември 2024 г.

² Термините, използвани в настоящия документ, са допълнително обяснени в приложението, в частта „Определения“.

6. Факта, че независимо от тяхната роля или статут на наети или самостоятелно заети лица и независимо от неравенството между половете и други видове неравенство, социалното и професионалното положение на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството – в зависимост от съответната творческа област – често е белязано от несигурност, непостоянна работа и непредвидими доходи, слаба позиция спрямо възложителите и недостатъчен или напълно липсващ достъп до социална сигурност;
7. Факта, че младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството, които навлизат на пазара на труда, често имат ограничени познания по отношение на предприемачеството, икономиката, счетоводството, правните рамки (включително авторското право и други права на интелектуална собственост), достъпа до финансиране и осведомеността относно социалната сигурност;
8. Факта, че младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството, въпреки своето творческо образование, често не намират качествена работа в секторите на културата и творчеството (СКТ) или са задължени да търсят допълнителни начини за препитание;
9. Ролята на публичните и частните културни институции за създаването на възможности за заетост, включително чрез предоставяне на информация относно заетостта и наставничеството и т.н. за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството;
10. Необходимостта от инициативи в подкрепа на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството, които започват да упражняват професията си, както и от по-систематичен подход за подкрепа на тези хора;

11. Факта, че младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството като цяло се считат за нископлатени и трябва да получават справедливо и адекватно възнаграждение, което да отразява тяхното образование, реални компетентности и професионален опит³;
12. Слабото обществено признание на значението и естеството на работата, свързана със СКТ, и сложността на творческия процес;

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, НА ПОДХОДЯЩОТО РАВНИЩЕ:

13. Да признаят уникалните характеристики на творческите професии и техните изпълнени с предизвикателства условия на труд, включително пречките във връзка с уврежданията и с пола, както и пречките на социална и расова основа, необходимостта от определяне на тези професии като източник на препитание и необходимостта от надлежно зачитане на авторското право и сродните му права, както и на други права върху интелектуалната собственост, предоставени на творците и специалистите в областта на културата и творчеството във връзка с резултатите от техните професионални дейности;
14. Да признаят значението на психичното здраве и предизвикателствата, пред които могат да бъдат изправени младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството, и да насърчават разработването на подходящи мерки за подкрепа;
15. Да обмислят разработването или подобряването на подходяща социална сигурност и социални права за младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството;

³ Резолюция на Европейския парламент от 21 ноември 2023 г., съдържаща препоръки към Комисията относно рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и работещите в секторите на културата и творчеството (2023/2051(INL)).

16. Да се стремят да разработват, когато е уместно, съдържание в образованието в областта на изкуствата, за да улеснят младите хора да придобият всички необходими компетентности в СКТ и да се запознаят с важни теми като възможностите за заетост; предприемаческите умения; лоялната практика; авторското право и по-широката рамка за интелектуалната собственост; цифровите и технологичните инструменти, включително изкуствения интелект (ИИ) – както потенциалното им използване, така и възможните рискове; законовите права и задължения; социалното осигуряване; борбата срещу сексуалното и основаното на пола насилие и в по-общ план борбата срещу всички форми на дискриминация; рекламата и маркетинга; изграждането на онлайн присъствие; и създаването на връзки с цифровата аудитория;
17. Да насърчават заинтересованите страни, занимаващи се с образование в областта на изкуствата, да формулират проекти, които да бъдат подкрепени в рамките на програмата на ЕС „Еразъм+“ за образование и развитие на умения на млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството;
18. Да насърчават заинтересованите страни, занимаващи се с образование в областта на изкуствата, да продължат да развиват и укрепват ролята, която играят техните служби за професионално развитие или подобни институции, или, когато е уместно, да насърчават сътрудничеството между ръководителите на професионалното развитие и културните институции, действащи в държавите от ЕС;
19. Да продължат да подкрепят присъствието на млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството в СКТ, като предоставят информация относно програма „Творческа Европа“ и други релевантни европейски програми и инициативи, включително фондовете на политиката на сближаване;

20. Да насърчават и улесняват, когато е целесъобразно, информалните и неформалните форми на учене за всички (напр. чрез любителско изкуство) и ученето през целия живот за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството (напр. чрез семинари и творчески резиденции), за да стимулират тяхното развитие и да им предоставят ноу-хау и умения, необходими за лансиране на кариерата им;
21. Да обмислят развитието и насърчаването на съществуващите мултидисциплинарни мрежи за сътрудничество между творците и специалистите в областта на културата и творчеството, работещи в различни СКТ, заедно с представители на публичната администрация, бизнеса, промишлеността и академичните среди, включително в най-отдалечените и необлагодетелстваните региони, както и в отвъдморските страни и територии;
22. Да подкрепят дебютите и резултатите от творческата и художествената дейност в различни СКТ и да повишат видимостта на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството, които започват своята кариера, както в традиционни, така и в нови области, наред с другото чрез създаване на специални програми;
23. Да обмислят насърчаването и разработването на ефективни системи за подкрепа и схеми за стимулиране на частния патронаж, насочени към младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството като по-слабо представена група на пазара на труда, като гарантират интегрирането на справедливи принципи по отношение на адекватното възнаграждение и условията на труд в стратегиите за финансиране;

24. Да поддържат и допълнително да развият стипендиантските програми за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството;
25. Да обмислят разработването и популяризирането на съществуващи инструменти или създаването на нови (напр. под формата на уеб портал/ръководство/бюлетин), посветени на полезна информация, най-добри практики и новини за пазара на труда за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството, както и да развият знания за наемането на работа на млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството, включително тези с увреждания или с по-малко възможности;
26. Да обмислят подкрепата и улесняването на инициативи, които включват пряка връзка между утвърдени и млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството, като например специални сесии за намиране на партньори, прояви за изграждане на мрежи или програми за наставничество, за да се спомогне за преодоляване на разминаването между образованието и заетостта в СКТ;
27. Да поддържат актуализирания си принос към картата на CreativesUnite относно условията на труд в СКТ и действията, включително тези, които са приложими за украинските творци⁴;

⁴ <https://creativesunite.eu/>.

**ПРИКАНВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ И ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, НА
СЪОТВЕТНИТЕ РАВНИЩА И В СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА
КОМПЕТЕНТНОСТ:**

28. В съответствие с обсъжданията в Съвета и Европейския парламент да насърчават подходящи условия за социалното и професионалното положение на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството като ключов въпрос в бъдещата стратегическа рамка на ЕС за културата, следващия работен план на ЕС за културата, както и постоянен диалог с европейските социални партньори и заинтересовани страни;
29. Да насърчават младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството да участват в съществуващи програми като „Творческа Европа“ (включително „Културата движи Европа“), „Еразъм+“, „Еразъм за млади предприемачи“ и „Хоризонт Европа“. Освен това, когато е приложимо, да създадат стимули, за да се даде възможност на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството да обменят най-добри практики и да придобиват опит в държавите – членки на ЕС, и в други държави, участващи в тези програми. За тази цел следва да се насърчават инициативи, които предоставят кръстосани информационни сесии или споделени комуникационни платформи между националните звена за контакт на програми „Еразъм+“, „Творческа Европа“ и „Хоризонт Европа“;
30. Да продължат да популяризират програма „Творческа Европа“, включително действията за мобилност „Културата движи Европа“ и други инициативи, които позволяват на млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството да участват в индивидуални проекти и резиденции за културна мобилност във всички държави по програма „Творческа Европа“ и евентуално извън тях, което може да им помогне да развият и задълбочават международните професионални отношения;

31. Да насърчават проекти, включващи проучване на положението на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството, които започват на пазара на труда, като се вземат предвид трудовото законодателство, данъчното облагане и социалната закрила;
32. Да насърчават добавената стойност на социалния диалог като инструмент за подобряване на условията на труд на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството на национално равнище и на равнището на ЕС и да подкрепят действия въз основа на вече свършената работа на равнище ЕС по отношение на мобилността, данъчното облагане (включително ДДС), социалната сигурност, безопасността и здравето на работното място, предоставянето на информация и други въпроси, свързани с творците и специалистите в областта на културата и творчеството, както и да насърчават обмена на ноу-хау и най-добри практики в СКТ;
33. При пълно зачитане на тяхната автономност да препоръчват културните институции и колективните съвети да насърчават участието на млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството в процеса на вземане на решения;
34. Да обмислят включването на данни за младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството в публичната статистика, когато е целесъобразно и без да бъде налагана прекомерна административна тежест;
35. За да се подобри адекватността на уменията на програмите за образование и обучение, да насърчават, когато е целесъобразно, редовни и съпоставими общоевропейски системи за проследяване на дипломираните лица въз основа на общоевропейския опит от пилотния проект Eurograduate;
36. Да улесняват и да подпомагат трансграничната преносимост на компетентностите в СКТ;

37. Да обмислят подкрепата за създаването и разширяването на висококачествени стажове за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството, както и културния и творческия обмен, улеснен чрез съответните европейски програми и инициативи, включително кохезионните фондове, които могат да спомогнат за обмена на най-добри практики и да свържат организациите в областта на образованието, обучението и младежта с тези в СКТ;
38. Да продължат да подкрепят, когато е целесъобразно, културното измерение на програма „Еразъм+“, която подкрепя проектите за мобилност и сътрудничество на висшите учебни заведения в областта на изкуствата и културата, разкрива възможности за младите хора да откриват културата и да участват в нея и позволява на хиляди институции и сдружения, работещи в областта на културното наследство, да разработят своите образователни програми;
39. Да обмислят подкрепата за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството с ограничени възможности, като например тези от малцинствата или от трети държави, асоциирани към програма „Творческа Европа“, изложени на риск и разселени творци, идващи в ЕС, за да им се помогне да подобрят доходите си и да повишат конкурентоспособността си на пазара на труда (чрез инициативи като творчески резиденции, правни консултации, курсове, обучение и фондове за насърчаване на творчеството);
40. Да използват и доразвият съществуващите платформи за представяне на най-добрите практики⁵, които съществуват в държавите членки, за да се повиши видимостта на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството;
41. Да направят преглед на изпълнението на настоящите заключения през 2029 г.;

⁵ напр. Европейските платформи за насърчаване на нови творци (2021 – 2023 г.): <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/creative-europe-culture-strand/european-platforms>; Програмата за развитие на хората на изкуството (ADP), финансирана от Института на ЕИБ: <https://institute.eib.org/whatwedo/arts/artists-residencies/>.

ПРИКАНВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:

42. Да обмисли картографирането на съществуващите определения за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството в държавите членки, като по този начин се даде възможност за сравняване на данните между държавите и различните сфери/области;
43. Въз основа на успеха на програмата „Творческа Европа“ да продължи да насърчава инициативи, които като цяло са посветени на млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството;
44. Да се постарее да опрости процедурите за кандидатстване за финансиране от ЕС, за да се намали административната тежест за младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството;
45. Да обмисли разработването на възможности за млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството в съществуващите европейски програми и съответните бъдещи политики;
46. Да развие допълнително съществуващите тематични мрежи по програма „Творческа Европа“ за творци и специалисти в областта на културата и творчеството, работещи в различни СКТ⁶, и с оглед на отключването на потенциала на младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството в началото на тяхната кариера;
47. Да продължи да насърчава научните изследвания в тази област, включително междусекторните научни изследвания; да извършва анализ, свързващ културата с различни научни и икономически области; и да обмисли създаването на финансирани от ЕС интердисциплинарни научноизследователски мрежи със специален акцент върху младите творци и специалисти в областта на културата и творчеството, за да се проучат връзките между културните и творческите дейности и науката, технологиите, икономиката, социалните иновации и здравеопазването.

⁶ Европейски мрежи: <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/creative-europeculture-strand/european-networks>.

Определения:

За целите на настоящите заключения:

- За „млади творци и специалисти в областта на културата и творчеството“ се считат лицата на възраст между 18 и 30 години, както и новите творци и професионалисти в областта на културата и творчеството от всякаква възраст, които започват кариерата си;
- „секторите на културата и творчеството (СКТ)“ означава всички сектори⁷:
 - а) чиито дейности, много от които разполагат с потенциал за създаване на иновации и работни места, по-специално чрез интелектуалната собственост:
 - i) се основават на културни ценности и художествени и други индивидуални или колективни творчески форми на изразяване; и
 - ii) включват разработването, създаването, продуцирането, разпространението и съхраняването на стоки и услуги, които представляват културни, художествени или други творчески форми на изразяване, както и свързани с тях функции, като образование или управление;
 - б) независимо:
 - iii) дали дейностите в тези сектори са пазарно ориентирани или не;
 - iv) от вида организация, която осъществява тези дейности; и
 - v) от начина на финансиране на тази организация.

Тези сектори включват, наред с другото, архитектура, архиви, библиотеки и музеи, художествени занаяти, аудио-визуална дейност (включително филми, телевизия, видеоигри и мултимедия), материално и нематериално културно наследство, дизайн (включително моден дизайн), фестивали, музика, литература, сценични изкуства (включително театър и танц), книги и издателска дейност, радио и визуални изкуства.

⁷ И по-специално секторите, посочени в член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) 2021/818 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за създаване на програма „Творческа Европа“ (2021 – 2027 г.) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1295/2013.

Референтни документи:

- Резолюция на Съвета относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г. (2022/С 466/01);
- Заключение на Съвета относно достъпа на младите хора до култура (ОВ С 326, 3.12.2010 г., стр. 2);
- Заключение на Съвета относно разгръщането на творческия и новаторския потенциал на младите хора (ОВ С 169, 15.6.2012 г., стр. 1);
- Заключение на Съвета относно младите творчески поколения (2019/С 189/06);
- Заключение на Съвета относно младите хора и бъдещето на труда (2019/С 189/05);
- Заключение на Съвета относно възстановяването, издръжливостта и устойчивостта на секторите на културата и творчеството (2021/С 209/03);
- Заключение на Съвета относно засилване на межкултурния обмен чрез мобилността на хората на изкуството и специалистите в областта на културата и творчеството и чрез многоезичието в ерата на цифровите технологии (2022/С 160/07);
- Заключение на Съвета относно изложените на риск и разселените творци (2023/С 185/09);
- Заключение на Съвета относно подобряването и насърчаването на достъпа до култура (С/2024/7446);

- Регламент (ЕС) 2021/818 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за създаване на програма „Творческа Европа“ (2021 – 2027 г.) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1295/2013;
- Резолюция на Европейския парламент от 20 октомври 2021 г. относно положението на хората на изкуството и възстановяването на сектора на културата в ЕС (2020/2261(INI));
- Резолюция на Европейския парламент от 21 ноември 2023 г., съдържаща препоръки към Комисията относно рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и работещите в секторите на културата и творчеството (2023/2051(INL));
- Доклад на ОМК „Статут и условия на труд на хората на изкуството и професионалистите в областта на културата и творчеството“:
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en>;
- Доклад на „Гласове на културата“, „Youth, Mental health and Culture“ („Младежта, психичното здраве и културата“), 2023 г.;
- Платформа за условията на труд на творците в CreativesUnite, която включва и актуализира резултатите от проучването и констатациите на групата по ОМК:
<https://creativesunite.eu/work-condition/>;
- Конвенция на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване (2005 г.);
- Пилотен проект Eurograduate: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/51f88c2e-a671-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en>;
- Харта от Порто Санто „Culture and the promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship“ („Културата и насърчаването на демокрацията: Към европейско културно гражданство“) (2021 г.);
- Препоръка относно статута на хората на изкуството, ЮНЕСКО 1980 г.;

- „Empowering creativity: implementing the UNESCO 1980 Recommendation; 5th global consultation 2023“ („Овластяване на сектора на творчеството: изпълнение на препоръката на ЮНЕСКО от 1980 г.; 5-а световна консултация“), 2023 г.;
- „Defending Creative Voices: Artists in emergencies, Learning from the safety of journalists“ („Защита на творческите гласове: Творци в извънредни ситуации, Поуки от безопасността на журналистите“), ЮНЕСКО, 2023 г.;
- Насоки на Европейската комисия относно колективните трудови договори във връзка с условията на труд на самостоятелно заетите лица, работещи сами;
- Препоръка на Съвета от 13 май 2024 г. „Европа в движение“ – възможности за образователна мобилност за всеки (Europa.eu);
- Рамка на ЮНЕСКО за образование в областта на културата и изкуствата, 2024 г.

